

O PROGRAMU

Zvoni za Evropu! je program namenjen učenicima treće i četvrte godine srednjih škola na teritoriji grada Beograda. Zamišljen je kao vid dodatnog neformalnog obrazovanja o istorijskom razvoju, strukturi i načinu funkcionisanja Evropske unije. Posebna pažnja je posvećena procesu pridruživanja Republike Srbije Evropskoj uniji.

Program se realizuje dva puta godišnje i obuhvata dve različite grupe srednjoškolaca. U prvoj polovini 2008. srednjoškolci iz šest beogradskih škola su se upoznali sa osnovama Evropske unije.

Program je obuhvatio sledeće aktivnosti:

- » **Predavanja** koja su se održavala jednom nedeljno u periodu od sedam nedelja u prostorijama Evropskog pokreta u Srbiji. Za pripremu programa i održavanje radionica, bile su zadužene Bojana Popović i Milica Radovanović Dumonjić, članice stručnog tima Evropskog pokreta u Srbiji.
- » Nakon završetka serije predavanja, učenici koji su pohađali predavanja, zajedno sa predavačima iz Evropskog pokreta u Srbiji, su pripremili i održali **“Evropski čas”** u svojim školama.
- » Tokom trajanja programa srednjoškolci su imali priliku da **posete Dom Narodne Skupštine Republike Srbije** i da se susretnu i razgovaraju sa državnim zvaničnicima koji se bave pitanjima evropskih integracija. Utiske i znanja stečena tokom programa, zatim svoja razmišljanja o Evropskoj uniji i budućnosti Srbije učenici su na svoj način izrazili **pisanjem eseja**, na temu **Zašto u EU?**, koji su sadržani u ovoj publikaciji.

Program je mali, ali veoma bitan korak u promociji evropskih vrednosti i informisanju mladih ljudi u Srbiji o tekućem procesu evropske integracije. Pored učenika, u njegovoj realizaciji su učestvovali profesori i stručno osoblje iz srednjih škola, kao i Fondacija Fridrih Ebert, bez čije svesrdne pomoći ne bi bio ostvaren.

IGOR KVRGIĆ

Treća beogradska gimnazija

Ljudi od svog nastanka imaju potrebu da se udružuju. Njihove potrebe su različite, a ciljevi isti - ostvarenje sopstvenih interesa. Evropska unija je jedinstvena zajednica na istorijskoj sceni, koja državama članicama omogućava brži i dalji napredak i razvoj.

Još 50-ih godina prošlog veka počelo se raditi na stvaranju EU. Države starog kontinenta, iscrpljene u Drugom svetskom ratu, u ujedinjenju su videli spas. Sve više država se pridruživalo EU, da bi danas ova zajednica brojala 27 zemalja članica.

Da bi neka država pristupila Evropskoj uniji, mora ispoštovati određene zakonske norme i uslove. Država kandidat mora poraditi i na svojoj ekonomskoj i pravnoj stabilnosti. Često stanovnici tih istih država zauzimaju različite stavove po pitanju ulaska u EU. Mnogima put od kandidature do članstva izgleda dugo i naporno, mnogi se plaše da će ulaskom u EU država izgubiti suverenitet i integritet. Predrasuda je mnogo...

Neki od razloga zbog kojih bi jedna država u procesu tranzicije (kao što je Srbija), trebalo da pristupi EU su ekonomska stabilnost, bezbednost i bolji životni standard. Kada se mogućnosti koje pruža EU spoje sa ogromnim potencijalom koji poseduje država Srbija, rezultat je poboljšanje u svim sferama života.

Sve ovo zvuči sjajno, ali naravno da ništa od toga neće doći istog trena kada pristupimo zajednici evropskih država. Čitav proces iziskuje dosta truda. Jedno je sigurno - ulaskom u EU Srbija će okrenuti novu stranu u svojoj istoriji, a njeni građani početi novi život.

EU pruža bezbroj novih mogućnosti. U EU su dobrodošle sve nacije koje za želju imaju bolji, sigurniji i kvalitetniji život. Samim uključivanjem u proces pridruživanja EU država

dobija određenu novčanu pomoć, sa ciljem lakšeg i bržeg napredovanja nove članice, kao i njenog oporavka ukoliko je bila zahvaćena ekonomskom krizom i vođena lošom nedemokratskom politikom (kao što je slučaj sa Srbijom). EU je samo do sada dodelila 1,2 milijarde evra Srbiji kao bespovratnu novčanu pomoć, radi obnove energetskog sistema, izgradnje puteva, skola i bolnica. Instrument za pretrispustnu pomoć (IPA) obezbedio je 771,1 milion evra za Republiku Srbiju u periodu od 2007 do 2010. godine

Složićemo se da je put od kandidata do članstva dug i da se nijedan korak ne sme izostaviti. Složićemo se i da članstvo u EU nije neophodno za razvijanje države i bolji život građana. Ali ćemo se složiti i da je upravo članstvo u EU najlakši i najbrži put do sprovođenja reči i obećanja u delo, do dana kada će i građani Srbije moći nesmetano i udruženo da rade na razvijanju svoje države u cilju ostvarenja boljeg i kvalitetnijeg života.

Ulaskom u EU granice postaju samo formalnosti. Na snagu stupa potpuna sloboda kretanja u četiri vida: slobodno kretanje robe, putnika, kapitala i osnivanje preduzeća. Naši državljani će konačno moći da putuju Evropom bez do sada neophodne dokumentacije, pasoša i viznog režima. Time se ne javlja samo mogućnost daljeg napredovanja naše privrede, već se mladima i nezaposlenima u našoj zemlji otvaraju nova vrata. Nakon ukidanja viznog režima slede širenje tržišta i jačanje tržišne privrede. Izvozni prihod i trgovinski bilans se uvećavaju, a samim tim i ukupan nacionalni prihod, što uslovljava bolji i kvalitetniji život. Bolja ekonomska situacija privlači strane investitore, koji ulažu ogromne količine novca i grade mala i velika privatna preduzeća, što opet uslovljava bolji životni standard. Tačno

je da širenje tržišta znatno uvećava konkurentnost na istom, ali upravo to je ono što izaziva veću efikasnost i uspešnost srpskih privrednih preduzeća.

Predrasude o teritorijalnom otcepljenju Kosova i Metohije po ulasku u EU nemaju nikakvog osnova. EU nije u nadležnosti da prizna ili ne prizna novonastalu državu, za to su zadužene Ujedinjene nacije. Upravo neke države članice EU ne žele da priznaju nezavisno Kosovo, što je i najbolji dokaz za to da se članstvom ne odričemo naše južne pokrajine.

Iako su kultura i obrazovanje delatnosti u kojima EU ima najmanje uticaja, ona ulaže velike iznose u razvijanje i očuvanje istih. EU smatra da su upravo međunacionalne različitosti njeno pravo bogatstvo, pa se zalaže za očuvanje kulture i tradicije svake države posebno i jednako. Činjenica je da se Srbija članstvom odriče jednog dela suverenosti, ali ne i kulturne baštine, jezika, pisma i nacionalnosti. Zato je jedno od glavnih načela EU – "Ujedinjeni u različitosti".

Bezbednost je samo jedan od ključnih ciljeva Evropske unije. Ulazak u NATO nije preduslov za ulazak u EU, ali država svakako mora reorganizovati svoju vojsku, jer je i to jedan od uslova za članstvo.

Možda i najteži uslov za članstvo jeste usklađivanje našeg zastarelog i nefunkcionalnog pravosudnog režima sa pravosudnim režimom EU. EU inicira donošenje novih zakona o pravosuđu, radi njegovog poboljšanja i efikasnosti. Pravosudni organi u državama EU su savršeno usklađeni, sudski postupci se odvijaju u najkraćem mogućem periodu, a korupcija i kriminal u sudskim organima je svedena na minimum.

Ravnopravnost među ljudima je jedan od osnovnih načela EU. Ona je uslovljena mnogim aktima, između ostalog i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, kao i Deklaracijom UN o ljudskim pravima. Svaki građanin EU ima jednaka prava i ne sme biti diskriminisan

ni po kojem osnovu: kako rasnom, polnom, nacionalnom, religijskom, tako ni seksualnom, starosnom i obrazovnom. EU se posebno angažuje u ravnopravnosti polova.

Ulaskom u EU u državi se unapređuje kvalitet zdravstvene zaštite, socijalna politika, kao i položaj nacionalnih manjina, njihova samouprava i očuvanje identiteta, jezika i kulture.

Ukoliko Srbija postane punopravna članica EU, mladi u našoj zemlji će dobiti nove prilike za studiranje i zapošljavanje u inostranstvu. Dobiće poptunu slobodu i moć komunikacije sa mladima širom Evrope, a uslovi obrazovanja će biti isti za sve, pa tako i za našu omladinu. Evropskoj uniji je zaštita životne sredine jedan od glavnih prioriteta. U EU su na snazi zakoni po kojima postoje određene mere kažnjavanja građana koji na bilo koji način narušavaju prirodu i zagađuju prirodnu sredinu. I sve to sa ciljem očuvanja sveta u kojem živimo a i poboljšanjem kvaliteta života nas samih.

EU se zalaže za decentralizaciju uprave u državi članici. Insistira na podjednakom razvitku svake oblasti u Srbiji, kako bi se životni standard poboljšao u celosti i važio za sve građane.

Složićemo se da je put od kandidata do članstva dug, i da se nijedan korak ne sme izostaviti. Složićemo se i da članstvo u EU nije neophodno za razvijanje države i bolji život građana. Ali ćemo se složiti i da je upravo članstvo u EU najlakši i najbrži put do sprovođenja reči i obećanja u delo, do dana kada će i građani Srbije moći nesmetano i udruženo da rade na razvijanju svoje države u cilju ostvarenja boljeg i kvalitetnijeg života.

Da li moja država treba da učini sve kako bi postala punopravan član Evropske unije ili treba da se ogлуši o pozive koji su joj upućeni od strane te asocijacije država? Odgovor je možda jednostavno dati, ali je obrazloženje sigurno opširno i zahteva dobro poznavanje okolnosti, rasuđivanje, pa i zrelost. Kako da se u odgovoru snađem ja, i kakav stav da zauzmem u ovom mnoštvu najraznovrsnijih informacija koje nam poručuju šta je to dobro i zašto je to dobro za nas; za nas kao državu, za nas kao buduće nosioce razvoja ovog društva i za sve one, koji ovo naše društvo trenutno vode kroz sadašnjost ka budućnosti? Vešto su sročeni i privlačni slogani koji nas pozivaju, podstiču, predlažu i nude ulazak u EU. Sa druge strane, budući da postoji i veliki broj protivnika našem priključenju EU, stižu upozorenja i preti nam se gubitkom integriteta, teritorija, inferiornom pozicijom, zaboravom svega što čini naše nacionalno biće. Nikako nije jednostavno proceniti, uzimajući u obzir sve prednosti i nedostatke, izgraditi stav i založiti se za njega. Zato smatram da je mladom čoveku teško, skoro nemoguće da prikupi i sažme sva znanja i da iz toga zaključi šta je dobro za njegovu budućnost. Pozvaću se zbog toga, na zdrav razum i sve što sam do sada doznala o našoj stvarnosti.

Svaki segment života je podjednako važan; ekonomija, nauka, kultura, školstvo ekologija, zdravstvo, socijalna zaštita... Sa koliko još takvih termina koje označavaju sve sfere ljudskog života operišemo, pa nam možda, zvuče apstraktno, ali kada umesto «ekonomija» kažemo, plata oca koji školuje svoju decu, umesto „nauka“ kažemo mladi talenti bez pristupa naučnoj literaturi, umesto „ekologija“ zagađenje u Borskom basenu i nebriga nad prirodnim blagom ove zemlje, kada „zdravstvo“ prevedemo kao bespogovornu brigu o bolesnima i pristup najnovijim dostignućima iz oblasti medicine, a „školstvo“ pojmimo kao

da govori o školama koje imaju kompjutere i obrazovanje po visokim standardima, onda je jasno da svi ti termini u sebi nose sam život i ljude u njemu.

Evropska unija je dobrovoljno udruženje evropskih država koje su uvidele da se mnoga pitanja mogu delotvornije rešavati isključivo zajedničkim naporima. Dva združena principa, princip ugovornosti i princip udruživanja, označavaju da država po dobrovoljnom stupanju u Evropsku uniju ulazi u ugovorne odnose iz kojih crpe prava, ali i obaveze koje proizilaze iz članstva. Istina je da su ekonomski moćne i razvijene evropske države poput Nemačke, Francuske, Italije, Španije i drugih, uvidele, da bi osnivanjem ovakve asocijacije država, mogle i same biti daleko delotvornije i uspešnije i da bi mnoga pitanja efikasnije rešavale na nivou zajednice, nego nego na nivou pojedinačne države članice. Istina je, takođe da se to zajedništvo predstavlja stabilnost, ekonomsku moć i napredak. Jednostavno rečeno, zemlje Evropske unije su osigurale mir, imaju novca za sve potrebe jednog razvijenog društva i stalno nastoje da poboljšaju svoj status. Ako je dakle takvo udruživanje rezultat potreba moćnih, ne mogu se razumeti razlozi zbog kojih država poput naše, ne tako razvijena i ekonomski moćna, ne bi učinila sve, da i sama pristupi takvoj zajednici.

Iz mnoštva informacija, koje primamo, lako se zaključuje da je od najveće važnosti za svaku evropsku zemlju, da sledi uputstva, da usaglasi sve svoje državne mehanizme i da se izbori za mesto punopravne članice, među onim državama koje su i uspostavile zajedničke standarde. Mi gledamo ka Evropi i čini nam se da je mnogo toga u njoj bolje i uređenije nego kod nas. Evropska unija i jeste okvir za naše živote, pre svega zbog toga što mi i jesmo Evropa i zato što je ime Srbije neopozivo utisnuto u evropsku istoriju, kulturu i svest.

Stoga imamo dovoljno razloga da postanemo integralni deo Unije.

Ima li istine u pretnji da ćemo, pošto pristanemo na sva uspostavljena pravila u tako raznolikom i moćnom društvu, izgubiti bilo šta što je jednom narodu i naciji važno? Nema istine, pre svega zato što se to nikome nije ni dogodilo, a i zato što možemo otvoriti nove mogućnosti. Da bismo očuvali sve ono što je samo nama svojstveno, jezik, pismo, kulturu, veru, baštinu u svakom smislu, moramo se naći na mestu koje nam po svim pravima pripada i sa koga ćemo se i moći zalagati za očuvanje svega onog što čini naše nacionalno biće. Ne bude li tako, niti će nas ko čuti, niti će nam ko pomoći. Sasvim je moguće da ćemo, u tom nesrećnom slučaju, ostati zaboravljeni i izolovani, što granicama, što nemogućnostima. To je čas u kome nam postaje jasno da nije prihvatljivo da naš život protiče mimo glavnih tokova, da smo tu, a da nismo deo nečeg čemu prirodno pripadamo. Dobro je što niko ne može ukinuti pogled ka Evropi i niko ne može zabraniti ljudima da se slobodno kreću. Ne može se zaustaviti internet, učenje stranih jezika, želja za znanjem, ničim se ne prekida put u sutra; postoji samo strepnja da se sve zajedno može mučno usporiti i nepotrebno otežati. Mi smo napred već krenuli i možda znamo bolje, možda možemo više, možda imamo ideju, možda nas više žele nego što mislimo, možda smo potrebni Evropi nego što se čini. Poruka koju treba da pošaljemo ne može se čuti iz izolacije, u koju bi nas nečiji „principijelni stavovi“ možda doveli. Opasno je misliti da možemo sve sami. Niko ne može sam, ne samo zato što je naša država mala, ojađena tragičnim događajima iz bliske prošlosti, ekonomski iscrpljena, pa ne možemo da poboljšamo naš životni standard i kroz njega zadovoljimo sve potrebe, već prevashodno zato što nije ni prirodno, a ni opravdano da naša Srbija, iz prikrajka gleda kako velika evropska porodica sigurnim korakom i u miru putuje u budućnost, organizovana i spremna za stabilni život.

Ponuda nam je data, a iz nje slede uslovi, koje treba ispuniti da bismo pokazali svoju spremnost i sposobnost za ravnopravno učešće u svim životnim tokovima Evrope. Očekuje nas posao usklađivanja i približavanja onima koji žele i mogu da nam pomognu i sada su nam potrebni takvi ljudi koji će bespogovorno, svom svojom energijom omogućiti ostvarenje pozicije koja nam pripada.

Evropska unija je dobrovoljno udruženje evropskih država koje su uvidele da se mnoga pitanja mogu delotvornije rešavati isključivo zajedničkim naporima.

Postoji mesto sa koga se naš glas, glas države Srbije, može čuti, poruka razumeti i zahtev uvažiti. To je mesto gde će nam pomoći, sa koga mi možemo da pomognemo drugima, mesto gde ćemo biti ravnopravni, uvažavani a, istovremeno samosvojni i niko nam neće oduzeti ni Miroslavljevo Jevanđelje, ni Svetog Savu, ni Studenicu, nećemo zaboraviti ćirilicu, ni zanemariti našu istoriju, samo ćemo svim tim blagom obasjati evropsku kulturu i učiniti sebe podjednako važnim svetu oko nas. Mesto je rezervisano za Srbiju i to mesto je u Evropskoj uniji. Pokazaćemo sve naše moći i sposobnosti, dičićemo se našom kulturnom baštinom, uključićemo se u sve tokove koji su nam izmakli proteklih godina i svrstaćemo se u red uvažanih evropskih naroda.

Od nastanka Evropske unije pa sve do danas žitelji Evrope imaju podeljena mišljenja. Za jedan deo stanovnika ona predstavlja manipulaciju zemalja osnivača Evropske unije. Suprotno tome drugi deo stanovništva zauzima pozitivan stav prema Evropskoj uniji. Ali po mom mišljenju ulaskom u EU rešićemo mnoga važna pitanja kao što su diskriminacija, zaštita životne sredine i bolje medicinske usluge.

Borba protiv diskriminacije

Evropska unija poseduje jednu od najobuhvatnijih zakonskih regulativa protiv diskriminacije na svetu. Evropska zajednica je nadležna da "preduzme odgovarajuće aktivnosti u borbi protiv diskriminacije zasnovane na polu, rasnom ili etničkom poreklu, religiji ili verovanju, invaliditetu, starosti ili seksualnoj orijentaciji". Evropski Sud pravde doneo je veliki broj presuda u slučajevima koji su se ticali ove oblasti. Evropska Komisija seksualnu diskriminaciju naziva "polnom diskriminacijom", i tretira je odvojeno od ostalih formi diskriminacije. Evropska unija je nedavno lansirala Smernice za ostvarivanje jednakog tretmana žena i muškaraca za period od 2006. do 2010. godine. Ove Smernice ukratko navode šest prioritarnih oblasti za aktivnosti Evropske unije na polju jednakosti polova:

1. Jednaka ekonomska nezavisnost za žene i muškarce
2. Ravnoteža između privatnog i profesionalnog života
3. Jednaka predstavljenost u procesu donošenja odluka
4. Ukidanje svih oblika nasilja zasnovanog na polnoj pripadnosti
5. Eliminacija stereotipa u vezi sa polovima
6. Promovisanje jednakosti polova u eksternim i razvojnim politikama.

U Srbiji je uvek postojao problem diskriminacije ali većina taj problem gura u stranu i pokušava da ga ne vidi. Postoje razne vrste diskriminacije od invaliditeta, verske, starosne pa sve do polne diskriminacije. U našoj zemlji najveći problem je polna diskriminacija. Zbog balkanskog ega žene su od uvek smatrane slabijim i nesposobnijim bićima. Teže dobijaju posao, izloženije su šikaniranju, češće dobijaju otkaze i retko su na važnijim funkcijama. Smatra se da žena treba da bude supruga i majka odnosno domaćica, a ako se već zaposli onda joj je dovoljno radno mesto nižeg ranga sa što manje odgovornosti i mogućnosti napredovanja na poslovnom planu. Poražavajuća činjenica je da u Srbiji još uvek nije donet Zakon protiv diskriminacije niti Zakon o rodnoj ravnopravnosti, ali i da su u našem parlamentu žene u manjini. Ulaskom u EU i poštovanjem ovih šest oblasti mislim da će se status žena u našoj zemlji popraviti.

Zaštita životne okoline

Evropska politika o zaštiti čovekove okoline ne nastoji samo da se bavi nekim određenim rizicima po čovekovu okolinu, već pronalazi i dugoročna rešenja za neophodnost zaštite prirodnog okruženja i ekonomskog razvoja. Ovakva rešenja su predviđena konceptom "održivog razvoja", koji zadovoljava potrebe sadašnje generacije bez kompromitovanja sposobnosti budućih generacija da i one zadovolje sopstvene potrebe. U dokumentu o "Evropskoj strategiji održivog razvoja" navedeni su dugoročni ciljevi održivog razvoja, a dokument se naročito bavi klimatskim promenama, transportom, zaštitom zdravlja i prirodnim resursima. Ovim dokumentom se takođe aktivnosti Evropske unije na zaštiti čovekove okoline smeštaju u globalni kontekst, dok se Evropska unija angažuje na programima koji se sprovode u južnoj hemisferi. Prema važećem dokumentu "Program aktivnosti na

zaštiti čovekove okoline”, Evropska komisija će pripremiti različite strategije koje će se baviti sledećim oblastima: zagađenjem vazduha, prevencijom i recikliranjem otpada, zaštitom i konzervacijom mora i zemljišta, održivom upotrebom pesticida, održivim korišćenjem resursa i urbanog okruženja. Danas se politika Evropske unije u vezi sa zaštitom čovekove okoline zasniva na ubeđenju da ekonomski rast, društveni napredak i zaštita čovekove okoline zajedno pomažu da se unapredi kvalitet vašeg života, kao i života vaših prijatelja i članova porodice.

Mislim da nije dovoljno da u našoj zemlji samo postoji Zakon o zaštiti životne sredine, već da se on dosledno sprovodi. Ako želi da postane članica EU, Srbija će morati još dosta da poradi po pitanju zaštite životne sredine, edukacije iz ekologije, reciklaže itd. U Evropi nije dozvoljeno da se otpadne vode direktno slivaju u reke, zatim svi otpaci se sortiraju i većina ide na reciklažu, tako da ne postoje velike deponije smeća kao kod nas. Jasno je da navedeno mnogo košta, ali efekti su dugoročni i pozitivni za mnoge generacije, naročito kad znamo da se recimo plastika nikada ne može do kraja uništiti i nestati. Ohrabruje činjenica što su ekološka društva dobila zadatak da edukuju pravosudne organe kako bi shvatili posledice ekološkog prekršaja i samim presudama doprineli da se ozbiljnost ovakvih prekršaja pravilno sankcioniše. Naime, pošto ne postoji dobar zakon, a po mom mišljenju niti dovoljno dobre edukacije pravosuđa veliki zagađivači nisu u obavezi da na postrojenja postavljaju prečišćavače za otpadne vode ili gasove koje slobodno ispuštaju u reke ili atmosferu. Za velika industrijska postrojenja, koji su ujedno i najveći zagađivači, postavljanje postrojenja za prečišćavanje je veoma skupo, ali sa obzirom na efekte po stanovništvo trebalo bi da bude obavezujuće. Moje mišljenje je da treba poći od onih najsitnijih stvari kao što je bacanje otpadaka po ulici, koje se najlakše može iskoristiti, velikim kaznama jer loše navike se gube samo ako su pravila stroga i jednaka za sve.

Velike uštede u repromaterijalu bi se postigle i sortiranjem otpadaka, a ne kao što je kod nas da Romi i siromašni sekundarne sirovine sakupljaju preturajući po kantama za smeće i deponijama. Staklo, metalne konzerve, a da ne spominjemo razne baterije, kao i drugi materijali koji se mogu upotrebiti za reciklažu i štetne materije zajedno završavaju na deponiji, tako da to zemljište dugi niz godina nije pogodan za bilo kakvu upotrebu.

Ovo je problem koji Srbija ne može sama rešiti bez finansijske podrške Evrope i ostatka sveta jer je to globalni interes. Pri tome ćemo sa njihovom pomoći zdravije i kvalitetnije živeti i dovešćemo do očuvanja prirodnih resursa naše zemlje.

Briga o zdravlju stanovnika Evrope

Javno zdravlje, uključujući tu i veliki broj različitih problema koji se tiču zdravstva, i dalje je najvažniji zadatak zemalja članica. Oblasti kojima je Evropska unija posvetila posebnu pažnju i kojima se i danas intenzivno bavi, upravo su rak, kontrola korišćenja duvana, AIDS i bolesti zavisnosti od droga i alkohola ali i druge oblasti. Zahvaljujući bioterizmu i drugim pretnjama po zdravlje ljudi na međunarodnom nivou, osmišljeni su i planovi za ustanovljavanje Ustanove za medicinski tretman u hitnim slučajevima Evropske unije. Uopšteno govoreći, Evropska unija se bavi radom na tri najvažnija cilja u smislu zaštite javnog zdravlja:

- » Unapređenje zaštite od rizika po javno zdravlje za sve građane;
- » Promocija zdravlja u cilju ostvarivanja prosperiteta i solidarnosti;
- » Stvaranje i širenje saznanja o zdravstvenim problemima na svim nivoima društva.

U Srbiji postoje razne nevladine organizacije koje pokreću kampanje protiv pušenja, alkoholizma, droge i AIDS-a. One su veoma edukativne, ali zbog velikog nezainteresovanosti

mladih pa i starijih građana, kao i mišljenja „neće valjda baš mene da snađe“ te kampanje nemaju velikog efekta. Dovoljno je samo pomenuti činjenice da kod nas deca već u osnovnoj školi posežu za alkoholom i cigaretama, da svaki 5 student prilikom seksualnog odnosa koristi zaštitu, kao i da mnogi nisu upućeni u vrste zaštite, a po pitanju narkomanije jedna smo od vodećih zemlja po broju narkomana. Još jedan problem koji muči našu zemlju je što imamo malo centara za odvikavanje pa samim tim većina ljudi ne može biti zbrinuta. Zbog toga oni pokušavaju sami da se izleče da bi posle nekog vremena opet se vratili starim navikama.

Sistem zdravstvenog osiguranja i usluga krajnjem korisniku kod nas ne funkcioniše dobro. Bez obzira na to što imamo vrhunske lekare i kliničke centre mislim da maksimalna zdravstvena usluga nije svima jednako dostupna. Bolesnik bi trebao dobiti najbolju i najbržu moguću medicinsku pomoć. Ali zbog obimne papirologije, nedostatka pravilnog i brzog protoka informacija između medicinskih centara unutar zemlje bolesnici najčešće ostaju uskraćeni. Veliki problem je i

KATARINA IRIĆ

Treća beogradska gimnazija

U poslednje vreme, jedno od najzastupljenijih pitanja sa kojima se susreće Srbija svakako je pitanje: “Da li bi Srbija trebalo da se priključi Evropskoj Uniji?”. Mišljenja o ovoj temi su različita. Neki smatraju da Srbija ne bi trebalo da se priključi Evropskoj uniji. Drugi smatraju da nam je priključenje neophodno i da treba prihvatati sve predloge zemalja članica. Treći, pak, smatraju da se treba priključiti, ali da ne treba prihvatati sve predloge zemalja članica, već treba voditi računa o tome da kao država zadržimo nacionalna obeležja. Ja podržavam ovo mišljenje, jer smatram da bi nam priključenje Evropskoj uniji donelo mnoge

nezainteresovanost i nestrpljivost doktora kao i medicinskog osoblja za probleme bolesnih ljudi. Porazavajuće je i to da ima dosta talentovanih doktora koji zbog loših uslova ne mogu da napreduju pa napuštaju našu zemlju.

U zemljama EU lekari su motivisani da što bolje rade i da se angažuju maksimalno u unapređenju medicine. Kod nas postoje mnogi edukativni programi ali treba probuditi svest naročito mladih i dece da je zdravlje nešto što nam nije bogom dato nego da trebamo učiniti sve da ga očuvamo, zdravom ishranom, izbegavanjem loših navika (droge, pušenja, alkohola,) redovnom kontrolom kod lekara.

Svi ovi zakoni i odredbe Evropske unije doneti su radi zaštite ljudi i očuvanja njihovih osnovnih ljudskih prava, sloboda i dostojanstva kako globalno tako i pojedinačno. Obezbeđivanjem prava, čovek dostojanstveno živi, leči se, školuje se... uz obavezu da poštuje zakone koji su jednaki za sve na celoj teritoriji EU dovoljan su razlog da kažemo DA Evropskoj uniji.

Ujedinjeno, dobijali bismo više donacija, mogli bismo da putujemo svuda po Evropi bez viza, da se školujemo u evropskim zemljama, i bila bi ukinuta carina za svu robu stanog porekla. Istovremeno smatram da ne bi trebalo kopirati države članice, već i da treba zadržati sopstveni identitet.

Ujedinjeno u različitosti-osnovni je moto Evropske unije. Nisu sve države članice EU potpuno iste, pa ni od država kandidata ili potencijalnih kandidata ne traže da se u potpunosti ponašaju kao države članice. One samo traže da države kandidati ispune pravno-institu-

cione, ekonomske i političke kriterijume koji važe za sve države članice, jer bez ispunjenja tih kriterijuma ostale države ne bi mogle da uđu u Evropsku uniju. Ipak, ne mogu svi pregovarači zastupnici Evropske unije znati koliko bi Srbiji štetilo uvođenje neke promene, pa samim tim ne treba doslovce prihvatati sve predloge, već, ako je moguće, barem malo ih korigovati.

Saradnja i članstvo u Evropskoj uniji mogu samo da donesu poboljšanja Srbiji. Različite donacije, stipendije i ukidanje carina i prelazak preko granica bez viza bi mnogo značile Srbiji i doprinele bi njenom ubrzanom razvoju, kako na ekonomskom, tako i na političkom i pravnom nivou. Poboljšao bi se životni standard. Jednom rečju, kao članica Evropske unije, Srbija bi postala lepše mesto za život.

Ulazak u Evropsku uniju značio bi i nove donacije. Činjenica je da veliki deo finansijskih sredstava Evropske unije odlazi na donacije, bilo članicama, bilo kandidatima. Samim tim, strana ulaganja u Srbiju doprinela bi njenom bržem raviću. Otvarale bi se fabrike, što bi začilo nova radna mesta, a samim tim bi se smanjila i stopa nezaposlenosti u Srbiji. Takođe, deo ulaganja bi bio iskorišćen za obnovu zdravstva, a na taj način bi se broj obolelih smanjio jer bi postojalo više preventivnih pregleda. Deo bi se iskoristio za unapređenje obrazovnog sistema, jer su loši rezultati učenika Srbije na PISA testu pokazali da je način na koji se održava većina redovne nastave u Srbiji zastareo i nezanimljiv učenicima, kao i to da se nastava bazira samo na učenju teorije, bez praktičnog dela. Donacijama bi se stvorili bolji uslovi za školovanje. Deo bi bio izdvojen i dat lokalnim samoupravama, jer postoji mnogo opština u Srbiji sa izuzetno niskim primanjima. Jednom rečju, pravilno iskorišćavanje donacija bi podiglo naš kvalitet života.

Članstvo u Evropskoj uniji bi omogućilo stanovnicima Srbije putovanja bez granica. To znači da bi svaki stanovnik Srbije mogao da ode u bilo koju državu u Evropskoj uniji bez vađenja i plaćanja viza. Takođe, mogao bi da radi van svoje zemlje na neodređeno vreme (Poljska je to odlično iskoristila pa je veliki broj Poljaka, nakon članstva Poljske, otišao da radi u Londonu). Na taj način bi i razmena studenata bila olakšana, i većina mladih bi mogla da se školuje širom Evrope.

Kao što se otvaraju vrata Evrope stanovnicima Srbije, tako se i vrata Srbije otvaraju stanovnicima Evrope - na taj način strani državljani mogu da uvide sve turističke potencijale naše zemlje, koje čine mnogobrojni manastiri, banje, planine, kulturno-istorijski spomenici, očuvana priroda u selima (seoski turizam)... Posebno su interesantna i muzička dešavanja u kojima učestvuju izvođači iz celog sveta. To bi uslovlilo nagli razvoj turizma u Srbiji.

Svet bez granica podrazumeva i ukidanje carina za svu robu koja je poreklom iz Evropske unije. To bi značilo da bi roba tog porekla bila mnogo jeftinija nego sada. Međutim, to bi značilo i veće tržište za robu našeg porekla i razvoj trgovine.

Članstvom u Evropskoj uniji Srbiji bi se pružila prilika i da aktivnije učestvuje u međunarodnim odnosima. Na taj način bi mogla da prevaziđe mnoge nesuglasice, kao i da dobije bolji oložaj među ostalim državama, ne samo u Evropi, već i u svetu..

Saradnja i članstvo u Evropskoj uniji mogu samo da donesu poboljšanja Srbiji. Različite donacije, stipendije i ukidanje carina i prelazak preko granica bez viza bi mnogo značile Srbiji i doprinele bi njenom ubrzanom razvoju, kako na ekonomskom, tako i na političkom i pravnom nivou. Poboljšao bi se životni standard. Jednom rečju, kao članica Evropske unije, Srbija bi postala lepše mesto za život.

Srbija treba ući u Evropsku uniju radi poboljšanja života njenih građana. Neki ljudi u Srbiji su protiv ulaska u Evropsku uniju, ali se ja ne slažem sa njima. Srbiji treba bolji životni standard, veće plate, bolje školstvo, unapređena ekonomija, unapređenje ljudskih prava, očuvanje životne sredine, bolja infrastruktura... a to sve donosi Evropska unija. Evropsku uniju treba shvatiti kao milosrdnu zajednicu koja će nam pomoći u našem napredovanju.

Ukidanje granica

Na teritoriji Evropske unije ne postoje granice i svaki građanin može slobodno da se kreće iz jedne države u drugu, za razliku od nas. Oni se mogu slobodno uputiti na put u susednu zemlju koja je članica Evropske unije, dok mi moramo za jednu vizu da čekamo i do dva meseca, a da ne pominjem zadržavanje na graničnim prelazima. Samim nepostojanjem granica oslobođeni smo na porez za uvoz i izvoz, što pomaže malim i srednjim preduzećima.

Povećanje plata i životnog standarda

Da bi obilasci susednih zemalja bili mogućí neophodna su nam mnogo veća primanja nego sto su današnja. Najbolji primer za to je Slovačka čije je prosek plate oko 864 €, a kod nas je oko 350 €. Poznato je da zemljama koje su se pridružile Evropskoj uniji porastao životni standard. Kupovna moć prosečnih plata kod nas je mala, no imajući u vidu da i dalje sa prosečnom platom ne možemo pokriti standardnu potrošačku korpu, a sa prosečnom penzijom ni troškove minimuma egzistencije. Penzija i plata su u porastu ali zanemarljivo su male u odnosu kada bi ušli u Evropsku uniju.

Istorija Evropske unije je istorija uspešnog ekonomskog razvoja posebno za one koji su

ušli kao nerazvijene zemlje, a zatim se kroz Evropsku uniju razvile. Primer za to su Irska, Grčka, Portugal.

Školstvo

Prema istraživanjima samo oko 7% ljudi u Srbiji ima visoko obrazovanje. Čak i od tih 7% ne mogu si da nađu posao. Ulaskom u Evropsku uniju dobili bi smo efikasnije školstvo i povezanost naših studenata sa studentima iz Evropske unije, kao i studiranje u inostranstvu.

Ekonomski razvoj

EU je predvidela da od 2007-2013 godine ulagati preko 200 milijardi € na podršku malih i srednjih preduzeća. Vidovi podrške EU su usmereni ka obuci preduzetnika, bržem i jeftinijem započinjanju poslovanja, poboljšanju i prilagođavanju regulative i zakonodavstva malih i srednjih preduzeća, dostupnosti neophodnih znanja i veština. U Poljskoj je 95% poljoprivrednika pre učlanjenja bilo protiv ulaska u EU, a samo 4 godine kasnije tih 95% pozitivno je ocenilo pristupanje Poljske EU. U Sloveniji 71% građana smatra da je njihovo učlanjenje u EU bilo od koristi za državu, a i za njih.

Evropska unija je 2000. godine jednostrano ukinula carine na uvoz proizvoda iz Srbije. Spoljnotrgovinska razmena sa Evropskom unijom iznosi 15 milijardi €, vrednost izvoza u Evropsku uniju je 5 milijardi €. Na taj način Srbija je dobila pristup najbogatijem pojedinačnom tržištu na svetu. S druge strane, Evropska unija je putem pomoći iz fonda CARDS, odnosno IPA do sada Srbiji dodelila preko 1,2 milijarde € bespovratne pomoći. Treba da se ugledamo na članice Evropske unije i učimo od njih. Samim ulaskom u Evropsku uniju doći će nam strani investitori, što znaci više radnih mesta za naše ljude. 70% stanovnika Srbije se izjašnjava za ulazak Srbije u Evropsku uniju.

Evropa je budućnost. O tome svi govore sa ponosom, mada ima i skeptika, koji brane svoj nacionalni interes, negirajući globalizaciju. Ovih prvih je u većini, dok je vrlo malo onih drugih koji ne shvataju kakve sve pogodnosti nudi Evropska unija. Srbija bi trebalo da se kreće ka Evropskoj uniji, ali proces kroz koji svaka zemlja treba da prođe nije nimalo lak niti kratkotrajan. Jedna od tih pogodnosti je sloboda kretanja. O tome se mnogo piše u štampi i gleda na televiziji.

Šta znači biti građanin Srbije i u isto vreme građanin Evropske unije?

Nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom, slavilo se na ulicama Beograda i širom Srbije. Na osnovu istraživanja, koje je sproveo „Stratedžik marketing“ (uzeto iz dnevnog lista „24 sata“), oko 53% građana podržava potpisivanje sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, a 80% građana smatra da je važno da budu ukinute vize za Evropsku uniju. Ovo ide u prilog činjenici da je srpski narod shvatio šta to konkretno znači. To znači da se nama mladima pruža prilika da bez čekanja u redovima ispred ambasada lakše odlazimo na stručno usavršavanje, učenje stranih jezika i upoznavanje drugih kultura evropskih naroda.

Šengenski prostor (prostor slobodnog protoka ljudi) obuhvata 25 zemalja članica, i dve koje nisu članice Evropske unije: Island i Norvešku. Ove zemlje su međusobno ukinule svoje granice. Građanin Evropske unije može prelaziti granice bez ikakve kontrole dokumenta, uz pojedine restrikcije zbog opšte bezbednosti.

Zašto to ne bi mogli i građani Srbije kada većina to želi?

Najveća prepreka za ubrzanje evropskih inte-

gracija Srbije je nedostatak volje političke elite za postizanje tog cilja. Ovome u prilog idu rezultati izbora održanih u maju ove godine (lista Srpske Radikalne stranke dobila 28% podrške građana, dok je koalicija „Za Evropsku Srbiju“ osvojila 31,5% podrške).

Dok se političari ne usaglasu oko stavova, za ili protiv evropskih integracija, građani Srbije gube dragoceno vreme u iskorišćavanju svih pogodnosti koje nudi Evropa. Nama mladima (učenicima, studentima...) je vrlo važno uklanjanje vize ne samo radi putovanja, već i atraktivnog studiranja i usavršavanja drugih jezika. To Evropska unija uveliko radi preko programa „Leonardo da Vinči“, „Erasmus“, „Komenius“...

Dakle, ulazak u Evropsku uniju bi trebalo da podržavaju najviše mladi koji od toga imaju najviše koristi.

Međutim, šta se desilo sa obećanjima Evropske unije u predizbornoj kampanji?

U elektronskim medijima je objavljena vest da su čelnici Evropske unije dali obećanje da će građani Srbije imati vizne olakšice (besplatne vize). Posle datog obećanja, veoma mali broj državnika zemalja članica Evropske unije se potvrdno izjasnio po tom pitanju.

Mladi Srbije se sada pitaju, šta je to što sprečava pojedine zemlje Evropske unije da ispune data obećanja?

Većina građana Srbije, nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, smatralo je da je time indirektno priznata nezavisnost Kosova, dok sa druge strane ima onih koji smatraju da Srbija jača poziciju i nastoji da sačuva svoj teritorijalni integritet. Kakav god stav građani Srbije imali po ovom i drugim pitanjima i problemima svesni su da Srbija, sama i izolovana, neće biti u stanju da ide ka

boljoj budućnosti. Da bi se sve to ostvarilo, potrebno je da Evropa bude jedan tim, a Evropljani međusobno pomažu.

Pošto su mladi budućnost Evrope i formiraju se, uče i razmenjuju svoja znanja kroz putovanja,

potreban im je prostor u okviru koga su ukinute sve unutrašnje granice, i omogućeno slobodno kretanje. Ovo se može postići jedino članstvom Srbije u Evropskoj uniji.

Evropa je budućnost!

JOVAN ČOJDER

Pravno poslovna škola

Pitanje koje se pred nama postavlja je da li Srbija treba da uđe u Evropsku uniju jer postoje različita shvatanja ljudi o ulasku u Evropsku uniju i šta nam ulazak donosi. Srbija treba da uđe u Evropsku uniju ali samo voljom većine njenih građana. Samim ulaskom u EU Srbija će: postati deo jedne velike zajednice, smanjiće nezaposlenost, građani će moći da se kreću slobodno, neće biti carina. Ulaskom u EU Srbija ne gubi nacionalni identitet. Najveći problem Srbije je neodlučnost. Iako više od 70% građana smatra da Srbija treba da uđe u Evropsku uniju, neodlučnost je rezultat pre svega stanja na političkoj sceni Srbije i zbog neznanja šta tačno predstavlja Evropska unija.

Zašto Srbija treba da uđe u Evropsku uniju?

Evropska unija nam donosi ekonomsku sigurnost. Srbija otkada je počela pregovore sa Evropskom unijom znatno je poboljšala ekonomsku situaciju u zemlji. Pristupanjem Evropskoj uniji brišu se granice i carine, te Srbija dobija mnogo veće tržište na kome može da nudi svoje proizvode kako bi ostvarila što bolje prihode.

Uspostavljanje jedinstvenog tržišta predstavlja jedan od osnovnih ciljeva Evropske zajednice od samog njenog nastanka. Jedinstveno tržište kao jedinstven sistem pravnih okvira se sastoji iz tri komponente. Prva komponenta je ostvarivanje osnovnih sloboda. Osnovne slobode označavaju garantovanje slobodnog toka robe, lica, usluga i kapitala. Sloboda kretanja ne znači samo putovanje bez vize. Ona podrazumeva mnogo više. Ulaskom u

Evropsku uniju građani Srbije bi mogli da rade u bilo kojoj zemlji Evropske unije. Drugu komponentu predstavlja obezbeđivanje lokalne konkurencije, dok se treća komponenta odnosi na carinsku uniju i jedinstven spoljnotrgovinski režim.

Ulazak Srbije u Evropsku uniju u velikoj meri bi rešio problem nezaposlenosti. Problem nezaposlenosti je zastupljen na celom Balkanu. Procenat nezaposlenih u Srbiji iznosi oko 48%, a slično je na celom Balkanu, dok je, na primer, procenat nezaposlenosti u Evropskoj uniji između 10 - 15%. Ulazak bilo koje zemlje Balkana u Evropsku uniju smanjuje broj nezaposlenosti i poboljšava kvalitet života u celom regionu. Naravno, to će se najbolje osetiti kada i naša zemlja stupi u Evropsku uniju.

Osnovni razlog zbog kojeg zemlje članice Evropske unije insistiraju da Zapadni Balkan postane deo njihove zajednice su stabilnost i bezbednost. Njima je važno da u svojoj okolini imaju zemlje sa sličnim stepenom razvoja čija je socijalna politika na nivou Evropske unije. Samim ulaskom Evropsku uniju i Srbija će uživati blagodeti koje imaju članice Evropske unije. Ulaskom u zajednicu postiže se pomak ka ekonomskoj i bezbednosnoj stabilnosti.

Evropska unija je već dosta učinila za Srbiju. 2000. godine jednostrano ukinula carine na uvoz industrijskih i poljoprivrednih proizvoda poreklom iz Srbije. Takođe, Srbija je primila 1,2 milijarde evra bespovratne pomoći. A sam ulazak, ili koji korak više ka pristupanju u Evropsku uniju, donosi još mnogo pogodnosti. Novčana

pomoć koju Srbija prima sada od Evropske unije nije ni delić onoga što bi primila, govoreći sa materijalne strane, od Evropske unije za poboljšanje životnog standarda u Srbiji.

Izuzetno je bitno da Srbija uđe u Evropsku uniju jer sam ulazak Srbije predstavlja korak ka stabilnosti celog Balkana.

Zemlje Evropske unije se zalažu za rodnu ravnopravnost, što znači zastupljenost i učešće oba pola u svim sferama javnog života. Rodna ravnopravnost u Srbiji nije dovoljno zastupljena, postoje izuzeci, ali to i dalje nije na nivou Evropske unije, a kamoli na nivou potencijala same Srbije bez obzira na pol.

Pitanje koje postavlja svaki Srbin odnosi se na Kosovo. Da li ulazak u Evropsku uniju znači gubljenje Kosova? Ovo pitanje je malo teže odgovoriti. U samom Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju ne piše da Srbija mora da prizna Kosovo kao nezavisnu državu. Istovremeno, SSP ne predviđa da druge zemlje moraju da priznaju ili ne priznaju Kosovo, a to je ono što nas brine. Brine nas se sudbina Kosova. Sadašnji status ne mora da znači da će Evropska unija priznati Kosovo. Pojedine zemlje članice Evropske unije ne žele da priznaju nezavisno Kosovo, tako da samim tim Evropska unija neće odlučivati o tome da sve zemlje EU moraju da priznaju Kosovo. Slobodna volja je glavni adut naše zemlje. Zašto slobodna volja? Zato što produžavanjem saradnje sa Evropskom unijom dobijamo priliku da naša volja dopre što dublje u Evropu, i ne samo u Evropu nego na ceo svet. Snaga naših argumenata, naš trud, zalaganje za obnovu pregovora i miroljubivo rešenje Srbija ima šanse da odbrani svoje stavove zdravim razumom, da pokaže dobru volju i „lepo lice“.

Dakle, Srbija ulaskom u Evropsku uniju dobija bolji politički položaj kako bi mogla da brani svoje interese kao i da učestvuje u donošenju normi, politika i standarda koji su bitan element Evropske unije.

lavni razlog osnivanja Evropskih zajednica, kasnije Evropske unije jeste mir. Kako je Evropa preživela dva velika svetska rata, bilo joj je dosta ratovanja i došlo je vreme mira. Rane tih velikih ratova nisu još zalečene, ali sam trud zemalja Evrope pokazuje koliko je svima stalo da žive u miru i slozi. Srbija ma koliko se do sada trudila nije uspeła sama sebi da obezbedi mir. Evropska unija može Srbiji da pruži priliku da zaleči rane ratovanja, nemira i nesloge.

Za NE ulazak Srbije u Evropsku uniju ne postoje vidljive činjenice.

Vratimo se na neodlučnost srpskog naroda. Neznanje šta će se desiti sutra, neizvesnost da li će Evropska unija promeniti stav prema Srbiji. Da li ćemo uopšte ući u Evropsku uniju. Ulazak u Evropsku uniju je pun “zapleta” i “raspleta”, postoje određeni koraci koji se moraju preduzeti kako bi se ušlo u Evropsku uniju tj. poboljšanje pravnog, ekonomskog i bezbednosnog sistema kod nas.

Većina ljudi u Srbiji to vidi kao pokušaj da se Srbija oslabi. To nije tačno, verovatno je da ćemo dosta izgubiti, ali ćemo dosta i dobiti što je već navedeno gore. Lepa je pomisao da neće biti problema da sednemo u avion i otputujemo do naših bližnjih koji žive u inostranstvu, ili čisto turistički da odemo gde želimo. Možda poželimo da radimo malo u Francuskoj, Italiji ili pak Nemačkoj, da kažemo da naša država (Evropska unija) ima 500 miliona stanovnika, da smo deo takve zajednice, koja brine o svojim susedima, a kamoli državama koji su deo nje, postavlja novi pogled na svet oko nas.

Ušli mi u Evropsku uniju ili ne, mi ćemo uvek biti Srbi i bićemo na to ponosni. Tokom celog našeg postojanja mi smo se borili za bolje sutra, a danas izgleda sputavamo sami sebe. Prava pobeda bi bila prevazići razlike, uklopiti se i zadržati svoje “JA”. Svoju nacionalnost mi ćemo uvek sačuvati, tako kad budemo deo te velike zajednice govorićemo “SRBIN” i zbog toga će nas poštovati!

BOŠKO ČUBRA

Pravno poslovna škola

Članstvo u Evropskoj uniji još uvek je na velikom rastojanju, ali svakako manjem nego u proteklim godinama. Naša zemlja se nalazi na raskrsnici. Evropski put je svakako teži i duži i nikako neće biti lako savladati ga, ali treba imati u vidu da države koje su uspešno prebrodile sve prepreke imaju stabilniji život nego pre ulaska. Bezbednost, bolji ekonomski sistem, slobodu kretanja, rešenje nezaposlenosti i još mnogo toga donosi Evropska unija i stoga Srbija treba da postane njen član.

Evropska unija predstavlja jednu veliku porodicu koja funkcioniše po određenim zakonima i propisima. Član takvog društva ne postaje se preko noći. Za tako nešto potrebno je dosta vremena, određene obaveze i dužnosti moraju prethodno da se ispune, ali tu je glavni vodič ka ostvarenju ovog cilja, a to je volja građana. Koreni stvaranja Evropske unije sežu u ne baš skoro, ali i ne tako daleku prošlost. Evropa se našla u veoma lošoj situaciji posle dva svetska rata. Novo ratovanje bi dovelo do novog stradanja, ali narodi Evrope to nisu želeli. Složeniji, stabilniji, bezbrižniji, BOLJI život - to je bila volja naroda. Ovakav stav dovodi do stvaranja onog što se danas zove Evropska unija.

Ulaskom u Evropsku uniju više bi se ulagalo u ekonomiju Srbije. Za sada je to ulaganje mnogo manje nego što bi moglo biti, ali sasvim je sigurno da bi se to promenilo. Naši susedi koji su do skoro bili rame uz rame sa našom ekonomijom, znatno su otišli napred od kako su postali članovi Evropske unije. Nema sumnje da bi se ova situacija promenila u našu korist postajanjem pridruženog, a potom i punopravnog člana Evropske unije. Uloga malih i srednjih preduzeća ima veliki značaj u Evropskoj uniji. Skoro 99 % preduzeća koja posluju u njoj spadaju u mala i srednja i imaju veliku ulogu u zapošljavanju građana (2/3 zaposlenosti čine ova preduzeća). Ovaj deo privrede je veoma osetljiv na promene poslovnog okruženja, stoga Evropska unija posvećuje posebnu pažnju

ovom delu privrede. Tako da će mala i srednja preduzeća Srbije imati priliku za brz prosperitet i razvoj.

Nezaposlenost u Srbiji je jedan od glavnih problema. Dolaskom novih investicija i proširenjem naših mogućnosti zaposlenost bi bila mnogo veća.

Članstvo u Evropskoj uniji donosi niz pogodnosti građanima Srbije. Jedna od njih je sloboda kretanja. Mnogo lakše bi se putovalo, a i građani stiču pravo da rade u bilo kojoj članici Evropske unije. Životni standard građana Srbije bi se znatno poboljšao u mnogim sferama života.

Naša zemlja se nalazi na raskrsnici. Evropski put je svakako teži i duži i nikako neće biti lako savladati ga, ali treba imati u vidu da države koje su uspešno prebrodile sve prepreke imaju stabilniji život nego pre ulaska.

Iako mnogi smatraju da pridruživanjem Evropskoj uniji gubimo teritorijalnu integritet, to uopšte nije tačno. Upravo ulaskom u Evropsku uniju dobijamo potpuno pravo da se borimo za naše interese kao i za prava građana.

Evropska unija ima 23 priznata jezika na koja se prevode svi dokumenti institucija Evropske unije. Članstvom u Evropskoj uniji srpski jezik postaje jedan od zvaničnih jezika, a ćirilica zvanično pismo. Evropska unija odvaja finansijska sredstva koja su namenjena negovanju tradicija, kulture i jezika u očuvanju nacionalnog identiteta, što je izuzetno bitno za svakog člana Evropske unije.

Osnovni cilj zbog kojeg je nastala Evropska unija jeste bezbednost, danas ona obuhvata ekonomsku sigurnost, slobodu kretanja lica, roba, usluga i kapitala kao i druge pogodnosti, a sve je to želja građana Srbije.

Kada se govori o razlozima za ulazak Srbije u Evropsku uniju često se od strane onih koji se protive pridruživanju može čuti i pitanje: „Ako je ulazak u Evropsku uniju tako dobar, zašto neke evropske države nisu želele da joj pristupe?“ To međutim, nije argument protiv pridruživanja. Logičnije pitanje koje se nameće je: „Šta Srbija dobija ulaskom u Evropsku uniju?“ Pre svega, imaćemo slobodne granice. Građani će moći slobodno da putuju po celoj Evropskoj uniji. Osim toga, tržište će biti slobodno. Kapital, robe i usluge kretaće se slobodno, a to je važno jer je samo slobodno tržište garant kvaliteta roba i usluga.

“Srbija nije ni Norveška ni Švajcarska, nema ni naftu ni gas, ni rezerve zlata da bi bila izolovana od ostatka Evrope. Za Srbiju priključenje Evropskoj uniji nema alternativu.”

Iako su prednosti članstva u Evropskoj uniji jasne, u Srbiji postoje organizacije i političke stranke koje se protive članstvu u EU. Na poslednjim izborima stranke koje se otvoreno protive članstvu dobile su značajan broj glasova, koji se nikako ne može zanemariti. Kakav signal to šalje zvaničnicima EU? Da li ih ohrabruje da nastave pregovore sa Srbijom kada čuju da je neizvesno da li će i kakvu vladu Srbija dobiti? Sa druge strane, da li su građani Srbije dovoljno svesni prednosti članstva u Evropskoj uniji? Da li je dovoljno da se jedan političar pojavi u medijima izjavljujući da se članstvom u EU odričemo Kosova i Metohije i da tako protiv EU okrene veliki broj građana Srbije iako je jasno da je status Kosova i Metohije određen rezolucijom 1244 Ujedinjenih nacija (donetom još 1999. godine).

Još jedan od razloga protiv priključenja Srbije Evropskoj uniji koji se često navodi je da bi Srbija povezivanjem sa Evropom rizikovala gu-

bitak nacionalnog identiteta i drugih ključnih vrednosti. Grčka i Portugal su očuvala sva obeležja nacionalnog identiteta kao što su na primer, jezik i kultura. To garantuje član šest Ugovora o EU.

Prednosti članstva u Evropskoj uniji koje najviše interesuju mlade ljude u Srbiji su sloboda kretanja i mogućnost školovanja na univerzitetima širom Evrope. Poražavajući je podatak da čak 70% mladih (studenata i srednjoškolaca) nikad nije putovalo van Srbije. Najavljene vizne olakšice obećavaju da će se to stanje promeniti. Ako uđemo u Evropsku uniju, naši državljani će imati mogućnost boravka u bilo kojoj drugoj zemlji EU bez obzira na profesiju ili ekonomsku situaciju. Pored prava privremenog boravka u drugoj zemlji EU (radi odmora ili poslovno), imaće pravo da idu u drugu državu EU da bi radili, a mogu tamo i da budu naseljeni za stalno

Ulaskom naše zemlje u EU status naših studenata koji žele sa studiraju u zemljama EU će biti znatno poboljšani i moći će da studiraju pod istim uslovima kao i državljani države u koju dolaze. To uključuje i jednake troškove studiranja i jednak tretman pri upisu na univerzitet.

Jasno je šta Srbija dobija pridruživanjem Evropskoj uniji. A šta dobija udaljavanjem od EU? To je pitanje koje treba postaviti onima koji se za to i zalažu.

“Srbija nije ni Norveška ni Švajcarska, nema ni naftu ni gas, ni rezerve zlata da bi bila izolovana od ostatka Evrope. Za Srbiju priključenje Evropskoj uniji nema alternativu.”

MARINA ŠIKOTA

Trgovačka škola

Evropska unija se često opisuje kao politički patuljak i ekonomski gigant u teoriji evropskih integracija. Širenje članstva zajednice je nezaustavljiv proces, koji zahteva proučavanje prava EU, tj. komunitarnog prava. Ovo pravo je temelj funkcionisanja ove vrlo specifične regionalne međunarodne organizacije, koja još uvek nije postala federacija, uprkos tome što veliki broj njenih članica koristi evro kao jedinstvenu valutu.

Jedno od najznačajnijih pitanja je kako kreirati ekonomski sistem EU koji će zaokruživati uvođenje jedinstvene valute, počev od 2002. Privreda u EU ima potrebu kolektivnog upravljanja i ne sme se više zanemarivati u kontekstu pravne i institucionalne reforme.

Svedoci smo pravne i institucionalne krize EU. To je posledica ubrzanog širenja članstva EU koje danas broji 27 članica, različite ekonomske moći i pravnih sistema, posebno sa novim zemljama članicama, njih 10 od 2004. sa područja Centralne i Istočne Evrope, kojima se od januara 2007. pridružila Rumunija i Bugarska.

Uniji je potrebna politička i pravna konzistentnost više nego ikada ako želi da parira svetskim ekonomskim silama kao što su SAD, Kina, Japan... EU je sastavljena od 27 država, ali time proces njenog proširenja nije gotov. Ostaje region Zapadnog Balkana sa državama kandidatima za članstvo kao što su Hrvatska i Makedonija i ostalim balkanskim državama koje su potencijalni i budući kandidati.

Saradnja Evropske ekonomske zajednice sa SFRJ je rano počela. Prvi sporazum o saradnji potpisan je 1970., sa važnošću od tri godine. Drugi sporazum je potpisan 1973. Sa važnošću od 5 godina. Treći sporazum je potpisan 1980. Godine i stupio je na snagu pošto su ga ratifikovale sve zemlje EZ. Regulisao je: trgovinske olakšice za uvoz jugoslovenskih proizvoda,

olakšice u kretanju radne snage i tehnologije, kao i transport, finansijsku pomoć koju je Jugoslaviji putem kredita, odobravala Evropska investiciona banka.

Zajednici je Jugoslavija bila prvi partner; više od polovine ukupne robne razmene, priliva kapitala, priliva od usluga, doznaka radnika i slično otpadalo je na ovaj region. Ali, novembra 1991. Godine EEZ je uvela sankcije prema tadašnjoj SR, koje su ukinute tek 1995. godine.

Nakon demokratskih promena u Srbiji, EU je najavila pregovore za potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Srbija zajedno sa Crna Gorom je počela pregovore početkom oktobra 2005. Godine sa EU o zaključenju Sporazuma o stabilizaciji i asocijaciji. Predstoji teška procedura i ispunjavanje mnogobrojnih uslova za pristupanje u EU, a oni će verovatno trajat 7 do 10 godina pre učlanjenja Srbije u EU.

Od raspada velike Jugoslavije Srbija nije bila na dobrom glasu. Dotakli smo dno, a to je bilo dovoljna opomena da krenemo drugim pravcem. Želim da se Srbiji pruži prilika da napreduje. Srbiji bi se ulaskom u EU otvorile granice za slobodno kretanje ljudi, dobara, usluga i ideja. A to je ono sto je građanima Srbije potrebno!

Postavlja se pitanje da li Srbija može da položi dva najvažnija testa na putu ka EU: strpljenje da sačeka pravi trenutak i hrabrost da se ne razočara onim na šta naiđe!?

Mišljenja sam da Srbija treba da uđe u EU. Moje mišljenje zasniva se na tvrdnji da Srbija ima problema u pojedinim oblastima, koje su u odnosu na EU, loše uređene. Približavajući se EU Srbija može imati samo koristi, a nikako štete. Svoju zakonsku regulativu bismo prilagodili evropskoj, pa bi usaglašavanjem sa njihovim načinom rada, našoj zemlji bilo bolje. Izdvojio sam tri teze zbog čega Srbija treba da uđe u EU: bolje školovanje, prava radnika i bolja zaštita radnika, kao i smanjenje nezaposlenosti.

Ulaskom Srbije u EU smanjiće se nivo nepismenih

EU brine o svim državama članicama. Pristupanjem u EU Srbija će morati da poštuje pravila EU. Problemi u oblasti obrazovanja su postojali u zemljama EU, ali zahvaljujući velikoj posvećenosti u njihovom otklanjanju, oni su svedeni u prihvatljive okvire. Na primer, dobro uređenom zakonskom regulativom EU broj nepismenih je sveden na minimum.

U Srbiji 20% seoske dece a čak 50% romske populacije nikada ne upiše prvi razred. Osnovnu školu ima potpuno dovršenu 25% stanovnika a 20% stanovnika ima je nedovršenu.

U školama za osnovno obrazovanje odraslih poslednjih godina raste broj mladih ljudi koji sa 9 do 10 godina prvi put kreću u školu. Moramo se potruditi da svako dete u Srbiji ima makar završenu osnovnu školu koja je inače zakonom obavezna. To treba da nam bude cilj kojem ćemo da težimo bez obzira na to da li je u pitanju dete sa sela, dete iz grada, ili je u pitanju dete romske populacije.

Prava radnika u Srbiji i nezaposlenost

EU je imala problem koji se tiče radnika tj. radne snage uopšte. Zakone oko kojih su se dogovorili i koje su usvojili dali su rezul-

tate samo i isključivo doslovnom primenom. Sankcije koje mogu biti izrečene poslodavcu koji ne poštuje prava radnika su drakonske.

Ekonomska i socijalna prava radnika se u Srbiji često krše i nedovoljno su zaštićena. Pravo na osmočasovno radno vreme je u praksi uskraćeno mnogim radnicima. Oko 300.000 radnika je ostalo bez posla u procesu privatizacije, restrukturiranja, likvidacije i stečaja. Nezaposlenost u Srbiji je najveća u Evropi i poslednjih godina se kreće u rasponu od 18% do 22%. U Srbiji ima više od 1.000.000 nezaposlenih ljudi kao i još 1.000.000 ljudi koji su na granici siromaštva.

Ekonomija

Srbija ima velikih problema u oblasti ekonomije. EU je i ovoj oblasti uspela da uspostavi poštovanje prava i obaveza koje proističu iz zakonske regulative. U zemljama EU spoljni dug nije toliki kao što je to slučaj u Srbiji. Tražnja za kreditima nije kao što je to slučaj kod nas. Čak možemo sa sigurnošću reći da su u zemljama EU krediti mnogo povoljniji nego što je to u Srbiji. Politička situacija unutar EU je stabilnija nego kod nas.

Stručnjaci MMF - a kažu da je najveći problem zemalja u tranziciji rast spoljnog duga i velika tražnja za kreditima. Prošle godine privredni rast je bio 7% a ove i sledeće očekuje se da će biti od 4% do 6%. Ekonomisti smatraju da je taj pad uzrokovan vremenom provedenim u bavljenju izborima i političkim dogovorima. Inflaciju su izazvali povećanja plata, poskupljenje nafte, politička kriza. Referentna kamatna stopa je prvobitno povećana sa 11,5% na 14,5% da bi posle bila povećana na 15,25% da bi se obuzdala inflacija. Planirana inflacija je između 3% i 6%. Svetska banka preporučuje da sve zemlje restrukturiraju javne rashode. Zbog rasta cena poljoprivrednih proizvoda

i energenata na svetskom tržištu to je preporuka kako bi se stvorio prostor za davanja najsiromašnijim slojevima. Ne povećavati, već restrukturirati javne rashode. Srbija je i dalje zemlja u tranziciji tako da je činjenica da se narod masovno oslanja na kredite koji baš i nisu najpovoljniji, kao što to radi i država, kao i to da je spoljni dug Srbije izuzetno velik.

Ulaskom u EU, prihvatanjem njihove regulative i načina funkcionisanja institucija Srbija bi ostvarila napredak u ove navedene tri oblasti

NIKOLINA ČURČIĆ **Pravno poslovna škola**

Politički lideri svake države koja nije članica Evropske unije postavlja pitanja u pogledu budućnosti i željenog napretka svoje zemlje. Rukovodstva tih država bolji život za svoje građane vidi u ulasku u Evropsku uniju, mada postoje i suprotna mišljenja. Ishitrenost političkih elita, mahom zbog neobaveštenosti, rezultira donošenjem pogrešnih odluka. Neodlučnost i nestabilnost pojedinih ljudi dovodi u pitanje ozbiljnost države pred svetom. Zbog takvih odluka važna volja većine građana koji moraju biti obavješteni o mnogim pravilima, dobicima i gubicima ulaska u EU. Sve ovo nas dovodi do samo jednog i to veoma važnog pitanja: "Da li Srbija treba da uđe u EU?". Razloga za pozitivan odgovor ima više.

Samo sa EU možemo početi ispočetka i ne kajati se za učinjeno.

EU - savršeni sklop država

Dosadašnji razvoj EU je pokazao niz prednosti ovog vida udruživanja država.

Prvo, od nastanka Evropske Zajednice, države članice nisu imale međusobne ratove. Da je to tvorevina koja garantuje mir, bezbednost i ekonomski prosperitet govori podatak da je

(obrazovanje i nepismenost stanovništva, prava radnika i stepen nezaposlenosti i ekonomija). Međutim, ima još dosta oblasti u kojima bismo mogli napredovati samo i isključivo približavanjem EU. Te oblasti su sledeće: zdravstvena zaštita, penzijsko i invalidsko osiguranje, zaštita životne sredine, industrija, pravo i administracija, trgovina i usluge, privreda, sprečavanje diskriminacije...

OPREDELJENJE JE SAMO JEDNO: EVROPSKA UNIJA

prvobitno bilo šest država članica, a danas ih ima 27 članica.

Drugo, svaka država članica EU predaje deo svog suvereniteta u nekim oblastima, što ne znači da se ona gubi na suverenosti i značaju u međunarodnim odnosima. Naprotiv, njen uticaj jača jer ona ima svog predstavnika u svakoj oblasti i on se zalaže za njene interese u okvirima EU. Osim toga, ulaskom u EU ona napreduje u procesu demokratizacije društva, poštovanje ljudskih prava i prava manjinskih grupa.

Treće, institucije EU su tako raspoređene da prave idealan sklop i pomažu stabilnosti, dajući razne smernice i usvajajući mnogobrojne zakone. Pravila su jasno definisana i moraju se poštovati. Ukoliko se država članica ogлуši o njih, može biti kažnjena.

Obzirom da za sve države važe ista pravila one su svojim ujedinjenjem napravile jedan savršeno funkcionalni sklop pravila i institucija.

Pravila i prepreke ulaska u EU

Kako neka država može ući u članstvo i da li je to teško izvodljivo? Pre svega da bi bilo koja država mogla da uđe u EU, njeni građani mora-

ju da imaju pozitivan stav o tome. Slušajući svoje građane, rukovodstvo države aplicira za članstvo. Kada jedna država to uradi Evropska komisija razmatra da li je sposobna za ulazak u EU. Rezultat izlaže u tzv. studiji izvodljivosti. Proces je veoma dug i može trajati više godina. Komisija pažljivo prati sva naša dešavanja u društvu, naš napredak, našu ekonomiju, poljoprivredu, kulturu. Da li se isplati toliko čekanje? Istina je da država za to vreme posmatranja može napredovati i to bi joj samo dalo jedan plus više, ali isto tako ona se može i unazaditi. Zbog svih tih činjenica to i predstavlja dugačak period, ali kad bolje razmislite što je država stabilnija i što više napreduje to veću ocenu dobije i to je proces kraći. Nakon dobijene pozitivne ocene (Republika Srbija dobila pozitivnu ocenu) kreće se u pregovore o pridruživanju, a te pregovore vrši EK sa predstavnicima Vlade RS. Po završetku pregovora sledi potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (RS potpisala 29. 04. 2008. godine) i ratifikacija u parlamentu.

Zar je sve to tako lako i jednostavno? „Kameni spoticanja“ uvek moraju postojati, u slučaju Srbije oni su: Haški tribunal, Dejtonski sporazum i regionalna saradnja. Nakon rešavanja pomenutih problema Srbiju očekuje početak pregovora za članstvo, a zatim i određivanje datuma ulaska u EU.

U Srbiji je veliki broj nepismenih ljudi, iako je osnovna škola propisana zakonom kao obavezna. Dolazimo do zaključka da je taj zakon ništa više do mrtvog slova na papiru koji nema nikakvu vrednost. Pitate se zbog čega? Verovatno zbog toga što neke države još uvek ne znaju da se zakoni i propisana pravila moraju poštovati. Zašto se ljudi u Srbiji ne pridržavaju zakona? Zato što većina stanovnika nema dnevno za hleb, a kamoli za školovanje. Troškovi svakim danom sve više rastu, škola nam nije besplatna, a plate ostaju iste dok troškovi rastu. Zbog toga nam treba EU. Radi boljeg organizovanja društva, školstva, radi većih prava radnika i nezaposlenih, bolje ekonomije, trgovine, a opet očuvanja identiteta.

EU nam može doneti poboljšanje u svim sferama društva, te jedino sa njom možemo napredovati, pratiti svetske tokove i dešavanja. Uz njenu pomoć se možemo izboriti sa korupcijom, uz njenu pomoć možemo obezbediti pristojan život našim potomcima, dobro obrazovanje i puteve bez granica. Samo sa EU možemo početi ispočetka i ne kajati se za učinjeno. Učinimo nešto za nas, mlade generacije na kojima ostaje budućnost Srbije. Zato pravac ka EVROPSKOJ UNIJI!

Organizator projekta:

Evropski pokret
Srbija

Donator projekta:

**FRIEDRICH
EBERT**
STIFTUNG

Spisak autora i autorki eseja:

Igor Kvirgić
Minja Alagić
Samanta Radić
Katarina Irić
Miloš Ristić
Predrag Zdravković
Jovan Cojder
Boško Čubra
Miloš Spasenović
Marina Šikota
Pavle Ožegović
Nikolina Čurčić

Izdavač:

Evropski pokret u Srbiji
Kralja Milana 31 / II
11 000 Beograd

Za izdavača:

Maja Bobić

Priprema za štampu:

Marko Zakovski

Štampa:

TIM Agency, Beograd

Tiraž: 200 kom

Beograd, jun 2008

**Zvoni
ZA
Evropu!**